

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 16.7.2008
KOM(2008) 465 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET
OG DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG**

En europæisk strategi for industriel ejendomsret

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET OG DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

En europæisk strategi for industriel ejendomsret

1. INDLEDNING

Formålet med lovgivningen om intellektuel ejendomsret er at beskytte immaterielle rettigheder. Når f.eks. færdigvarer sælges, overgår ejendomsretten til selve varen til køberen, men i kraft af de intellektuelle ejendomsrettigheder forbliver de tilhørende immaterielle værdier imidlertid skaberens eller opfinderens ejendom. Til disse immaterielle værdier hører ideen eller opfindelsen bag varen eller navnet eller kendemærket, der adskiller den fra andre. Traditionelt deles intellektuel ejendomsret op i to hovedkategorier: industriel ejendomsret og ophavsret. I denne meddelelse fokuseres der på **industriel ejendomsret**¹.

Patenter og varemærker er de mest velkendte industrielle ejendomsrettigheder. Et patent er en tidsbegrænset eneret, der tildeles en opfinder til gengæld for offentliggørelse af tekniske oplysninger om opfindelsen. De rettigheder, der er knyttet til varemærker, som er kendetegn, der angiver varers og tjenesteydelsers oprindelse, er ikke tidsbegrænsede, såfremt de vedvarende anvendes inden for handel. For begge rettigheder gælder det, at beskyttelsen kun kan opretholdes, hvis der betales en vedligeholdelsesafgift. Der findes mange forskellige industrielle ejendomsrettigheder, der også omfatter mindre kendte rettigheder som industrielt design, geografiske betegnelser og plantesortsrettigheder. Fælles for alle disse rettigheder er, at de beskytter indehaverne mod uberettiget brug af et immaterielt aktiv af potentiel handelsværdi, hvad enten det er en ide bag et innovativt produkt eller en innovativ proces eller en oplysning til forbrugerne om oprindelsen.

Europa har behov for solide industrielle ejendomsrettigheder for at beskytte dets innovationer og bevare konkurrenceevnen i den globale videnbaserede økonomi. I EU er hovedparten af de registrerede industrielle rettigheder beskyttet på fællesskabsniveau. Indtil der er opnået enighed om et EF-patent, gælder dette dog ikke patenter. For at afhjælpe denne mangel offentliggjorde Kommissionen en meddelelse² i april 2007 for at genoplive debatten om patentsystemet i Europa og berede vejen for et EF-patent og en forbedret patentdomstolsordning for EU. Kommissionen finder, at det er af afgørende betydning at nå videre i denne sag og lægger fortsat stor vægt på, at der opnås enighed om disse forslag.

Sidste års meddelelse gav incitament til at få afklaret udestående spørgsmål i fællesskabslovgivningen om patenter. Da der nu er indledt bestræbelser for at finde løsninger for patenter, er formålet med nærværende meddelelse at fastlægge en horisontal og integreret strategi for industrielle ejendomsrettigheder. Det er ikke hensigten at diskutere de relative fordele ved formelle industrielle ejendomsrettigheder og alternative forretningsmodeller som open source-software eller handelshemmeligheder, men at fokusere på selve de industrielle ejendomsrettigheder. Der foretages en analyse af eksisterende initiativer til forslag, som skal

¹ Angående ophavsret har Kommissionen offentliggjort en grønbog om ophavsret i videnøkonomien, KOM(2008) 466 endelig.

² Forbedring af patentsystemet i Europa, KOM(2007) 165 endelig.

få systemet til at fungere optimalt til imødegåelse af udfordringerne for Europa i de kommende år.

2. UDFORDRINGERNE

I den strategiske rapport om den fornyede Lissabonstrategi for vækst og beskæftigelse fremhæver Kommissionen investering i viden og innovation som et af fire prioriterede områder for målrettede aktioner i cyklussen for 2008-2010³. Beskyttelse af den intellektuelle ejendomsret er en fundamental forudsætning for innovation, stimulering af FoU-investeringer og overførsel af viden fra laboratoriet til afsætningsmarkederne. Klare regler for den intellektuelle ejendomsret er en væsentlig forudsætning for det indre marked og for indførelsen af den "femte frihed", fri bevægelighed for viden. Som led i en mere vidtfavnende politik vil der herigennem også kunne findes løsninger til afhjælpning af globale problemer af voksende betydning som klimaforandringer, den aldrende verdensbefolkning og en eventuel energikrise.

2.1. De industrielle ejendomsrettigheders økonomiske og samfundsmæssige fordele

Uanset om der er tale om materiel eller immateriel ejendom, er det en vigtig faktor i en velfungerende markedsøkonomi. De tidsbegrænsede enerettigheder, der er knyttet til industrielle ejendomsrettigheder som patenter, design og plantesortsrettigheder, giver incitament til nye opfindelser og andre innovationer. De industrielle ejendomsrettigheder gør det lettere for nye virksomheder at komme ind på markedet, da de bidrager til at tiltrække risikokapital og gør det muligt for etablerede virksomheder at opnå produktionslicenser. Varemærkerettigheder sætter kunden i stand til at skelne mellem virksomhedernes produkter og tjenesteydelser og spiller derfor en stor rolle, når man skal sikre lige konkurrencevilkår. Varemærker er tillige et yderst effektivt kommunikationsmiddel. Dels fungerer de som et informations- og reklamemedium, dels er de et symbol på en virksomheds iværksætterevne og image. Uden konkurrerende efterligninger kan producenten forøge sin markedsandel, forbedre indtjeningen og udvikle kundeloyaliteten.

Patentrettigheder er ikke blot til fordel for indehaveren, men fremmer også formidlingen af viden. Rivaliserende virksomheder kan ganske vist miste markedsandele på grund af en konkurrents patenter, men de høster fordel af de nye teknologiske muligheder, som offentliggjorte opfindelser åbner op for, således at behovet for "reverse engineering" reduceres. Dette kan fremkalde en kraftig innovationsspiral, som på længere sigt udligner de første virkninger af høje priser i den periode, hvor den pågældende virksomhed havde eneret på markedet. Industriel ejendomsret kan derfor have en positiv virkning for konkurrenceevnen, når konkurrencereglerne håndhæves strengt for at undgå misbrug af rettigheder.

Et eksempel på den industrielle ejendomsrets konkurrencefremmende virkninger er oprettelsen af teknologipuljer⁴ inden for patenter til reducere af transaktionsomkostninger og begrænsning af akkumulerede royalties. Puljen gør det muligt at samle meddelelsen af licenser på puljeteknologierne på ét sted. Når licenstagere modtager løbende tjenester i

³ Strategisk rapport om den fornyede Lissabonstrategi for vækst og beskæftigelse: Igangsætning af den nye cyklus (2008-2010) - Opretholdelse af forandringstempoet, KOM(2007) 803 endelig - del I.

⁴ Kommissionens meddelelse om retningslinjer for anvendelse af EF-traktatens artikel 81 på teknologioverførselsaftaler, EUT C 101 af 27.4.2004, s. 2.

forbindelse med anvendelsen af den overførte teknologi, kan fælles licensering og servicering føre til yderligere besparelser.

På trods af disse fordele er industrielle ejendomsrettigheder ikke et mål i sig selv. Ved udformningen af en politik skal der foretages en afvejning mellem tildelingen af en eneret og udbredelsen af nye produkter og processer, således at industrielle ejendomsrettigheder også i fremtiden skaber økonomiske og samfundsmæssige fordele.

2.2. Innovationsmiljøet under forandring

I den globale videnbaserede økonomi har innovation øget sin betydning som konkurrencefordel. Virksomhederne i EU kan ikke længere bevare konkurrenceevnen alene ved hjælp af priserne. I dette miljø, hvor licensering af industrielle ejendomsrettigheder får større betydning, begynder små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og offentlige forskningsinstitutioner og universiteter at spille en stadig større rolle. Kommissionen har lagt endnu større vægt på SMV'er i Lissaboncyklussen 2008-2010, idet den har foreslået nye foranstaltninger i "Small Business Act" for Europa⁵. På det seneste er betydningen for Europas konkurrenceevne af videnovertførslen mellem de offentlige forskningsinstitutioner og den private sektor blevet yderligere understreget med Kommissionens henstilling til medlemsstaterne. Denne henstilling indeholder en kodeks for offentlige forskningsinstitutioner om forvaltningen af intellektuel ejendom⁶ og tager udgangspunkt i opfordringen til at oprette en europæisk ramme for videnovertførsel⁷. Henstillingen vil bidrage til at skabe mere lige vilkår og fremme tværnational videnovertførsel. Dette kan også forbedres ved at harmonisere definitionen og anvendelsen af den undtagelse fra krænkelse af patentretten, der gælder for forskningsområdet⁸. Da mange offentlige forskningsinstitutioner tilmed antager karakter af virksomheder, f.eks. via licensudstedelse eller oprettelse af spin-off-virksomheder, har de i stigende omfang samme behov som SMV'erne. Mange af de foranstaltninger, der i denne meddelelse er beskrevet til fordel for SMV'erne, kan også være nyttige for forskningsinstitutionerne.

De industrielle ejendomsrettigheder, som er et væsentligt element i forvaltningen af intellektuelle aktiver, spiller en stadig større rolle i en virksomheds overordnede forretningsstrategi. I de senere år har der været en dramatisk stigning i antallet af ansøgninger om patenter, varemærker og andre registrerede rettigheder. Andre former for beskyttelse af oplysninger som handelshemmeligheder har dog stadig stor betydning ligesom lead time-fordele i forhold til konkurrenterne. Desuden anvendes inden for ikt-sektoren open source-software sideløbende med ejendomsbeskyttede modeller. I en undersøgelse, der blev foretaget sidste år blandt europæiske virksomhedsledere, mente 53 %, at intellektuelle ejendomsrettigheder ville være af stor eller endog afgørende betydning for deres forretningsmodel om to år, mens 35 % var af den opfattelse, at det også var tilfældet, da

⁵ Tænk småt først - En "Small Business Act" for Europa, KOM(2008) 394 endelig.

⁶ Kommissionens henstilling om forvaltning af intellektuel ejendom ved videnovertførsel og om en kodeks for universiteter og andre offentlige forskningsinstitutioner, K(2008) 1329.

⁷ Bedre videnovertførsel mellem forskningsinstitutioner og erhvervsliv over hele Europa: Ja til åben innovation, KOM(2007) 182 endelig.

⁸ Undtagelsen fra krænkelse af patentretten giver forskere mulighed for at anvende patenterede teknikker til eksperimentelle, private og ikkekommercielle formål. Anvendelsen af denne undtagelse i EU-medlemsstaterne er i øjeblikket ved at blive evalueret i en bredt funderet undersøgelse, jf. http://www.eutechnologytransfer.eu/deliverables/experimental_use_exemption.pdf.

undersøgelsen blev foretaget⁹. De intellektuelle aktivers voksende betydning for værdiskabelsen står i skærende kontrast til den uensartede behandling af disse aktiver ved virksomhedsrapporteringen, hvilket kan vanskeliggøre virksomhedernes adgang til finansiering. Dette problem vil kunne løses, hvis der på internationalt plan tages initiativer til at forbedre rapporteringen om immaterielle aktiver.

2.3. En europæisk strategi for industrielle ejendomsrettigheder

Internationalt vedtagne principper for beskyttelse af industriel ejendomsret stammer helt tilbage fra det 19. århundrede¹⁰. Ved udgangen af det 20. århundrede blev der indføjet minimumsstandarder i TRIPS-aftalen¹¹. I det 21. århundrede skal en strategi for industrielle ejendomsrettigheder sikre, at Europa kan imødegå de udfordringer, der er forbundet med den videnbaserede økonomi. De intellektuelle ejendomsrettigheder bør fortsat fungere som en katalysator for innovation og bidrage til Lissabonstrategien som helhed. Kommissionen har fastlagt kriterier med henblik herpå: Et sådant system skal være af **høj kvalitet** med strenge undersøgelseskriterier, være **økonomisk overkommeligt**, således at omkostningerne står i et rimeligt forhold til kvaliteten og retssikkerheden, være **konsistent**, således at der er en ensartet fortolkning af love og ensartede retssager, og være **i balance**, således at der er balance mellem belønningen af værdifulde opfindelser og uhindret formidling af ideer og innovation¹².

Mens der allerede findes retsregler om en række industrielle ejendomsrettigheder på EU-plan, forholder det sig helt anderledes med patenter. Det er klart, at indførelsen af et EF-patent og en EU-dækkende patentdomstolsordning ville medføre store forbedringer hvad angår økonomisk overkommelighed, konsistens og balance mellem belønninger til opfindere og formidling af ideer.

I denne meddelelse peges der på tiltag til oprettelse af et system for industrielle ejendomsrettigheder af høj kvalitet, der giver Europa mulighed for at udnytte sit potentiale over for udfordringerne i den økonomiske globalisering. Strategien supplerer meddelelsen om patentsystemet i Europa¹³, men den er mere vidtfavnende, da den har en horisontal tilgang til de industrielle ejendomsrettigheder. Rettigheder af høj kvalitet er en væsentlig forudsætning for alle aspekter af systemet: support til virksomhederne herunder også SMV'erne, fremme af videnoverførsel og effektiv håndhævelse af rettighederne med henblik på bekæmpelse af forfalskning og piratkopiering. Kun med et kvalitetssystem kan Europa udnytte nye muligheder i den globale økonomi og leve op til sit ansvar.

Elementerne i denne integrerede strategi er indbyrdes forbundet og gensidigt forstærkende, men ikke udtømmende. Fællesskabet har kompetence på vigtige politikområder, og Kommissionen har derfor et særligt ansvar for at bidrage til at finde løsninger på dette område. Ansvar for et vellykket resultat er imidlertid delt. I forbindelse med Lissabondagsordenen opfordres medlemsstaterne derfor til at tage denne strategi i betragtning, når de skal udforme deres egne strategier bl.a. til bedre udnyttelse af mulighederne for

⁹ "The value of knowledge: European firms and the intellectual property challenge", hvidbog udgivet af tidsskriftet the Economist i 2007.

¹⁰ Pariserkonventionen om beskyttelse af industriel ejendomsret (udfærdiget i Paris 1883, senest ændret i Stockholm 1967).

¹¹ Aftale om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder, jf. http://www.wto.int/english/docs_e/legal_e/27-trips_01_e.htm.

¹² Et innovationsvenligt og moderne EU, KOM(2006) 589 endelig.

¹³ Forbedring af patentsystemet i Europa, KOM(2007) 165 endelig.

forenkling i overensstemmelse med bedre lovgivning. Andre aktører som opfindere, universiteter, virksomheder og slutbrugere spiller ligeledes en vigtig rolle og har behov for at træffe velbegrundede valg i forvaltningen af industrielle ejendomsrettigheder.

3. KVALITETEN AF DE INDUSTRIELLE EJENDOMSRETTIGHEDER

Et system for industrielle ejendomsrettigheder af høj kvalitet skal kunne opfylde de anerkendte mål om stimulering af innovation og formidling af ny teknologi og viden. Dette rækker videre end teknisk og retlig analyse af individuelle rettigheder og omfatter også vurdering af deres virkninger. Et velfungerende system forudsætter rettigheder af høj kvalitet, der kun belønner opfindelser, som opfylder de retlige krav, samt brugervenlig adgang for virksomhederne og samfundet til oplysninger om disse rettigheder.

3.1. Patenter

Patenter i Europa anses generelt for at være af høj kvalitet. Alligevel er aktørerne meget engageret i at bevare og forbedre patentkvaliteten i Europa for at undgå fejl og mangler hos visse andre patentkontorer¹⁴. Denne holdning deles af Europa-Parlamentet¹⁵. Eksempelvis kan et stort antal overlappende patentrettigheder skabe yderligere barrierer for markedsføringen af nye teknologier, der allerede findes i såkaldte "patent thicket"¹⁶. Rettigheder af ringe kvalitet kan også bidrage til problemer med såkaldte "patent trolls"¹⁷, som findes i det amerikanske retssystem.

Europa er ikke nogen undtagelse hvad angår den stadigt stigende tendens, der på verdensplan har kunnet konstateres i antallet af patentansøgninger. I 2006 nåede det årlige antal patentansøgninger indgivet til Den Europæiske Patentmyndighed op over 200 000 og steg således med 5,6 %¹⁸. Ansøgningerne er også blevet mere omfangsrige. Både antallet af krav og sider i ansøgningen til Patentmyndigheden er blevet fordoblet inden for de sidste 20 år¹⁹. Patentansøgningernes øgede antal og kompleksitet på verdensplan har resulteret i store forsinkelser i behandlingen af patentansøgninger²⁰, hvilket har øget markedsusikkerheden på grund af andre faktorer som uudnyttede patenter. Hertil kommer, at en større andel af "prior art"²¹ offentliggøres på ikkeeuropæiske sprog som kinesisk og koreansk. Ud over ansøgninger

¹⁴ Høring og offentlig høring om den fremtidige patentpolitik i Europa i 2006:

http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/hearing/preliminary_findings_en.pdf

¹⁵ "Policy options for the improvement of the European patent system" – en undersøgelse iværksat af Europa-Parlamentets STOA-gruppe, der evaluerer videnskabelige og teknologiske valgmuligheder, jf.: http://www.europarl.europa.eu/stoa/publications/studies/stoa16_en.pdf

¹⁶ Et "patent thicket" betegner det potentielle problem, at der på grund af det høje antal patenter, der er knyttet til et produkt eller en teknologi, sker en opbremsning i innovationen i en bestemt sektor af frygt for "hold-up" og retstvister vedrørende krænkelse af patenter.

¹⁷ "Patent trolls" er patentindehavere, hvis hovedbeskæftigelse er at benytte patentrettigheder til at true virksomheder med krænkelsessøgsmål for at opnå et foreløbigt påbud og opkræve licensafgifter fra tredjeparter.

¹⁸ Jf. Patentkontorets årsrapport for 2006: <http://www.epo.org/about-us/office/annual-reports/2006.htm>.

¹⁹ "When small is beautiful: measuring the evolution and consequences of the voluminosity of patent applications at the EPO", Eugenio Archontopoulos *et al.* Information Economics and Policy, bind 19, nr. 2 (juni 2007).

²⁰ På verdensplan er der ikke mindre end 10 millioner ikkebehandlede patentansøgninger, mens antallet af indgivne ansøgninger på Patentkontoret steg fra 285 400 i 2005 til 304 100 i 2006.

²¹ "Prior art" (allerede kendt teknik) er oplysninger, der offentliggøres før et givet tidspunkt til vurdering af det originale i en patentansøgning og derfor er relevante for omfanget af de patentrettigheder, der skal tildeles.

inden for nye teknologiområder frembyder disse tendenser store udfordringer for patentkontorerne. Det er også nødvendigt at forbedre virksomheders og innovatorers adgang til patentinformation.

Det er vigtigt, at der kun tildeles patenter, når der reelt er tale om en opfindelse. Tildeling af patentrettigheder af ringe kvalitet har en negativ virkning og bidrager til økonomisk og retlig usikkerhed. For at tage højde for de kommende års arbejdsbyrde går Patentmyndighedens strategi ud på at stramme kravene. I denne forbindelse bør patentkontorerne i Europa samarbejde, f.eks. ved gensidig udnyttelse af arbejde, som tager sigte på at bevare rettigheder af høj kvalitet, og ved at undgå, at der tildeles patenter inden for områder, der ikke kan patenteres som f.eks. software og forretningsmetoder. Det er også nødvendigt, at sagsbehandlerne via løbende videreuddannelse holder sig ajour med den seneste udvikling. Patentkontorerne opgaver består også i at afvise ansøgninger, hvilket også bør medregnes, når man skal vurdere deres indsats. Desuden har aktørerne en vigtig rolle at spille, når det drejer sig om at forhindre, at patentkontorerne modtager for mange ansøgninger, hvor der ikke foreligger en reel opfindelse. Initiativer som fagfælle vurderinger af patenter og frivillige adfærdskodekser til forbedring af ansøgningernes standard er opmuntrende tiltag til at højne patentkvaliteten som modtræk til den stigende efterspørgsel.

Brugsmodeller, som findes i nogle EU-medlemsstater, kan sammenlignes med patenter, eftersom de giver indehaveren eneretten til en teknisk opfindelse, men de har kortere levetid end patenter. En opfindelse, der er beskyttet som brugsmodel, skal være ny, men generelt er nyhedskravet mindre strengt end for patenter. Brugsmodeller og patenter, som udstedes i medlemsstater, som ikke foretager en grundig vurdering af nyhedsaspektet, kan hurtigere blive beskyttet. De kan imidlertid betragtes som rettigheder af lavere kvalitet end de rettigheder, der opnås gennem undersøgte patenter, og kan derfor øge den retlige usikkerhed.

Kommissionen har til hensigt:

- at iværksætte en omfattende undersøgelse af patentkvaliteten for at analysere risiciene ved rettigheder af ringe kvalitet og undersøge mulighederne for at undgå et sådant niveau i Europa
- at undersøge omfanget af mulige problemer med uudnyttede patenter og finde årsagerne hertil samt foreslå løsninger

Medlemsstater, som ikke undersøger nyhedsaspektet i brugsmodeller og patenter, opfordres til at vurdere, i hvilket omfang disse rettigheder bidrager til innovation.

3.2. Varemærker

Stærke varemærker har stor betydning for Europa²². Dette kræver en høj grad af varemærkebeskyttelse, som er effektiv over for ulovlige licenser, manglende eller unfair anvendelse eller krænkelser.

Registreringsprocesserne og undersøgelsen af varemærker skal være af høj standard især for at sikre, at de efterfølgende registreringer giver anledning til formodning om, at de er gyldige, og således svarer til kundernes forventninger. De skal være transparente, pålidelige, konsistente og økonomisk overkommelige for virksomhederne. På EU-niveau har Kontoret

²² Eurobrand2007 Study, jf. <http://study.eurobrand.cc/valueranking2007/>.

for Harmonisering i det Indre Marked (OHIM) iværksat en undersøgelse om forbrugertilfredshed. Af 2007-resultaterne fremgår det, at der blandt varemærkemæglerne og -indehaverne generelt kan registreres en større tilfredshed. Der er indgivet færre klager, og afhjælpningen af problemerne har været mere effektiv. Der er imidlertid potentiale for forbedringer inden for appelafgørelser, specielt hvad angår behandlingstiden. Desuden vil hastigheden og pålideligheden kunne forbedres på trods af mere udbredt anvendelse af e-businessværktøjer. OHIM har udviklet et kvalitetsforvaltningssystem, udarbejdet et charter for tjenesteydelser, hvori dets målsætninger er fastlagt ud fra brugernes forventninger, og har ambitioner om at blive en ægte "e-organisation"²³.

Varemærkeregistreringen i Fællesskabet har været harmoniseret i medlemsstaterne i mere end 15 år, mens nationale og EF-varemærkerettigheder har eksisteret side om side i over 10 år. Selv om varemærkesystemet kan fremvise gode resultater, er det relevant nu at foretage en generel evaluering.

Kommissionen har til hensigt at foretage en evaluering af, hvordan Fællesskabets og medlemsstaternes varemærkesystemer generelt har fungeret. Undersøgelsen, der skal belyse virkningerne af EU's varemærkesystem for aktørerne, kan danne grundlag for en kommende gennemgang af Fællesskabets varemærkesystem og et forbedret samarbejde mellem OHIM og de nationale kontorer.

3.3. Andre industrielle ejendomsrettigheder

Ud over varemærker findes der andre systemer til beskyttelse af industrielle ejendomsrettigheder på EU-niveau. EF-designsystemet²⁴ blev indført i 2003 og giver nu mulighed for beskyttelse i tredjelande, efter at Fællesskabet i 2008 tiltrådte Genèveaftalen om Haagarrangementet vedrørende international registrering af industrielle design. Selv om de nationale designlovgivninger i stort omfang er blevet harmoniseret med designdirektivet²⁵, vil vedtagelsen af forslaget om liberalisering af det sekundære marked for reservedele²⁶ sikre et mere konsistent system i det indre marked. I betragtning af denne udvikling, og da EF-designsystemet er relativt nyt, har Kommissionen ikke i øjeblikket planer om at foretage en evaluering af designsystemet.

Af beskyttelsessystemer i EU, som har været etableret i længere tid, kan nævnes geografiske betegnelser og plantesortsrettigheder. Fællesskabet råder over systemer til registrering af geografiske betegnelser for vine og landbrugsprodukter og fødevarer via beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser, som også er udvidet til spiritus²⁷. Med disse systemer har forbrugerne garanti for, at de køber et ægte produkt, hvis identitet eller ry kan tilskrives oprindelsesstedet. Systemer til beskyttelse af geografiske betegnelser har funktioner og mål, som er forskellige fra varemærkebeskyttelsen. Begge systemer yder dog deres bidrag til at beskytte produktnavne mod misbrug og efterligning. Kommissionen er i øjeblikket ved at foretage en efterfølgende evaluering af den generelle

²³ Nærmere oplysninger findes på OHIM's websted : <http://oami.europa.eu/en/userscorner/default.htm>.

²⁴ Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 af 21. december 2001 om EF-design, EFT L 3 af 5.1.2002, s. 1.

²⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/71/EF af 13. oktober 1998 om retlig beskyttelse af mønstre, EFT L 289 af 28.10.1998, s. 2.

²⁶ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 98/71/EF om retlig beskyttelse af mønstre, KOM(2004) 582 endelig.

²⁷ Beskyttelsen er udmøntet i tre forordninger om vin (Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999, EFT L 179 af 14.7.1999, s. 1), spiritus (Rådets forordning (EF) nr. 110/2008, EUT L 39 af 13.2.2008, s. 16) og landbrugsprodukter og fødevarer (Rådets forordning (EF) nr. 510/2006, EUT L 93 af 31.3.2006, s. 12).

anvendelse af systemet for landbrugsprodukter siden 1992. Relationen til varemærker indgår også i denne undersøgelse. Kommissionen vil også udsende en grønbog i 2008 om kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter. Formålet hermed er at høre aktørerne om produktstandarder, produktionskrav og kvalitetsordninger, herunder den fremtidige udvikling af systemer til beskyttelse af geografiske betegnelser. Kommissionen gør sig endvidere overvejelser om, hvordan man lettere kan beskytte geografiske betegnelser for andre produkter end landbrugsprodukter, hvilket vil komme europæiske og tredjelands producenter til gode.

Angående EF-sortsbeskyttelsen er EF-Sortsmyndigheden, der tildeler EF-sortsbeskyttelse, ved at foranstalte en evaluering af sin rolle og sine aktiviteter. Det overvejes også at foretage en generel evaluering af fællesskabslovgivningen om EF-sortsbeskyttelse efter den aktuelle evaluering af den gældende ordning for markedsføring af såsæd og planteforneringsmateriale, som også omfatter en evaluering af relationen til EF-sortssystemet.

Kommissionen har til hensigt:

- at offentliggøre en grønbog i 2008 om kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter, som også omfatter geografiske betegnelser

- at foretage en vurdering - bl.a. via en offentlig høring - af gennemførligheden af en beskyttelse af geografiske betegnelser for produkter ud over landbrugsprodukter.

3.4. Industrielle ejendomsrettigheder og konkurrence

Fremme af innovation og stimulering af økonomisk vækst er fælles mål for lovgivningen om industrielle ejendomsrettigheder og konkurrence. En omfattende beskyttelse af industrielle ejendomsrettigheder bør ledsages af en streng håndhævelse af konkurrencereglerne.

Forekomsten og udøvelsen af en industriel ejendomsret er ikke i sig selv uforenelig med konkurrencelovgivningen. Kun under ganske særlige omstændigheder kan udøvelsen af en ret udgøre en overtrædelse af EF-konkurrencereglerne, især hvis virksomheden indtager en dominerende stilling, og dens adfærd kan forventes at føre til en eliminering af konkurrencen på det pågældende marked. Retten i Første Instans har fastslået, under hvilke omstændigheder f.eks. et afslag på licens kan betragtes som misbrug af dominerende stilling, nemlig når de oplysninger, der tilbageholdes, er en forudsætning for at kunne konkurrere på et sekundært marked, når konkurrencen på det sekundære marked kan forventes at blive elimineret, og når nye efterspurgte produkter forhindres i at komme på markedet²⁸.

Et område, som har fået større betydning i grænsefladen mellem industriel ejendomsret og konkurrencelovgivningen, er fastsættelsen af standarder. Almindeligvis er fastsættelse af standarder et positivt bidrag til innovation og økonomisk udvikling. For at undgå potentielle konkurrenceforvridninger bør fastsættelsen af standarder være åben og transparent²⁹. Et eksempel på en forvridning kan være et "patentbaghold", hvorved ejeren af en patentbeskyttet teknologi, der har betydning for en standard, skaffer sin patenterede teknologi en kunstigt

²⁸ Dom afsagt af Retten i Første Instans (Store Afdeling) den 17. september 2007, sag T-201/04, Microsoft mod Kommissionen.

²⁹ Kommissionens meddelelse om retningslinjer for anvendelsen af EF-traktatens artikel 81 på horisontale samarbejdsaftaler, EFT C 3 af 6.1.2003, s. 2.

oppustet værdi (efter at standarden er blevet fastsat) ved bevidst at "skjule" sit patent under fastsættelsen af standarden.

Standardiseringsorganernes regler kan indeholde bestemmelser om en forpligtelse til, før en standard er fastsat, at offentliggøre oplysninger om væsentlige patentanvendelser og/eller udstedte patenter eller en forpligtelse til at tildele licens til vigtige patenter på rimelige og ikkediskriminerende vilkår (FRAND)³⁰. Nogle organer har også indført regler, hvorefter indehavere af teknologier, der kan være af betydning for en standard, angiver de royalties, de maksimalt vil kræve, hvis deres teknologi bliver udvalgt til at indgå i standarden. Kommissionen opfordrer europæiske standardiseringsorganer til at anvende disse regler i praksis.

Regler om forudgående offentliggørelse af maksimale royalties bør ikke bruges som påskud for ulovlige prisaftaler. I sig selv er de dog ikke konkurrencebegrænsende. Tværtimod vil de under de rette omstændigheder kunne være stærkt konkurrencefremmende, eftersom de allerede før fastsættelsen af standarden åbner op for forudgående konkurrence på grundlag af en teknologisk tekniske kvalitet og pris. I et sådant scenarie vil det i sidste ende være til fordel for forbrugeren, da en forudgående konkurrence vil forhindre, at der efterfølgende opkræves kunstigt høje priser. Alligevel kan det generelt ikke være formålet med konkurrencelovgivningen at forudsige et standardiseringsorgans bestemte politik vedrørende industrielle ejendomsrettigheder, men snarere at belyse, hvilke elementer der kan være konkurrencebegrænsende. Det er op til erhvervslivet at vælge, hvilken ordning der er bedst egnet inden for disse parametre³¹.

Kommissionen har til hensigt:

- at iværksætte en undersøgelse til analyse af samspejlet mellem intellektuelle ejendomsrettigheder og standarder til fremme af innovation³²
- at vedtage et høringsdokument om standardisering inden for informations- og kommunikationsteknologi (ikt) i første kvartal af 2009, hvori der også vil blive gjort rede for relationen mellem standarder og industrielle ejendomsrettigheder inden for denne sektor.

4. INNOVATIONSSTØTTE TIL SMÅ OG MELLEMSTORE VIRKSOMHEDER

Små og mellemstore virksomheder (SMV)³³ udgør 99 % af alle virksomheder og beskæftiger 85 mio. mennesker i Europa. Hensigtsmæssig udnyttelse af industrielle ejendomsrettigheder kan virke som en effektiv løftestang for SMV'ernes vækst. SMV'erne udnytter ofte ikke de industrielle ejendomsrettigheder fuldt ud³⁴. Det fremgår af forskningen, at de kun i mindre

³⁰ Generelle retningslinjer for samarbejdet mellem CEN, Cenelec og ETSI og Europa-Kommissionen samt Den Europæiske Frihandelssammenslutning undertegnet den 28. marts 2003, EUT C 91 af 16.4.2003, s. 7.

³¹ Eksempelvis kan royaltyfrie licenser være hensigtsmæssige til generel udbredelse af standarder inden for områder, som er præget af stærke netværksvirkninger.

³² Hvordan standardisering kan bidrage mere til innovation i EU, KOM(2008) 133 endelig.

³³ Kommissionens henstilling af 6. maj 2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder, EUT L 124 af 20.5.2003, s. 36.

³⁴ Gennemførelse af Fællesskabets Lissabonprogram - Moderne SMV-politik for vækst og beskæftigelse, KOM(2005) 551 endelig.

omfang udnytter de formelle industrielle ejendomsrettigheder og i stedet satser på andre metoder som handelshemmeligheder eller markedsføringsfordele. Er der tale om manglende kendskab eller støtte, er det uheldigt og understreger behovet for hurtige initiativer.

4.1. Bedre adgang for SMV'er til industrielle ejendomsrettigheder

Store omkostninger anføres ofte af SMV'erne som begrundelse for ikke at have formelle industrielle ejendomsrettigheder. Til forskel fra varemærker og design kan SMV'er ikke vælge mellem nationale og Fællesskabets ordninger for patenter. Londonaftalens³⁵ ikrafttræden den 1. maj 2008 vil medvirke til, at SMV'erne kan få fordel af det indre marked, da oversættelsesomkostningerne ved europæiske patenter derved reduceres³⁶. Der er dog rige muligheder for forbedringer gennem et omkostningseffektivt, tilgængeligt EF-patent³⁷, som SMV'er igen har efterlyst ved høringen om "Small Business Act"³⁸. Det fremgår af et af de ti principper i Small Business Act, at EU og medlemsstaterne bør opfordre SMV'erne til bedre at udnytte det indre markeds muligheder, herunder deres adgang til patenter og varemærker.

Der er foreslået andre løsninger for SMV'er som søgning efter prior art og økonomisk støtte til de 10 første patentansøgninger³⁹, hvilket kunne bidrage til i højere grad at gøre brug af den beskyttelse, industrielle ejendomsrettigheder giver. Det kunne være hensigtsmæssigt at undersøge nærmere⁴⁰, om det ville være mere effektivt at nedsætte omkostningerne for alle SMV'er (f.eks. ved nedsættelse af behandlingsomkostningerne⁴¹), tilbyde målrettet økonomisk støtte⁴², eller nedsætte beskatningen af licensindtægter fra udnyttelsen af industrielle ejendomsrettigheder⁴³.

³⁵ Aftalen af 17. oktober 2000 om anvendelse af artikel 65 i EPC [2001] OIEPO 549.

³⁶ Jf. <http://www.epo.org/patents/law/legislative-initiatives/epc2000.html>.

³⁷ Forbedring af patentsystemet i Europa KOM(2007) 165 endelig - jf. bilag II og oplysninger om beregningen af de fordele, der er forbundet med Londonaftalen og EF-patentet.

³⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sme_policy.htm.

³⁹ http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/hearing/preliminary_findings_en.pdf.

⁴⁰ "A memorandum on removing barriers for a better use of the IPR system by SMEs" - en rapport til Generaldirektoratet for Erhvervs politik, juni 2007, jf. http://www.proinno-europe.eu/NWEV/uploaded_documents/IPR_Expert_group_report_final_23_07_07.pdf

⁴¹ I henhold til USA's patentlovgivning kan små virksomheder opnå en nedsættelse af gebyrerne på 50 %, jf. http://www.uspto.gov/web/offices/pac/mpep/mpep_e8r6_appxl.pdf.

⁴² Eksempelvis ydelse af økonomisk støtte til førstegangspatentansøgere (f.eks. "1er brevet service", OSEO Innovation i Frankrig eller "INSTI KMU Patentaktion" i Tyskland) eller ydelse af yderligere støtte (f.eks. "IPAS service" i Irland).

⁴³ Nogle lande yder skattenedsættelser i licensindtægter fra patenter.

Kommissionen har til hensigt:

- at fortsætte arbejdet med et effektivt og omkostningseffektivt og retssikkert patentsystem af høj kvalitet på europæisk plan, herunder et EF-patent og en EU-dækkende patentdomstolsordning

- at undersøge, hvordan omkostningsstrukturen for det kommende EF-patent kan udformes for at lette SMV'ernes adgang.

Indtil EF-patentet er blevet indført, opfordres medlemsstaterne til inden for Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation⁴⁴

- at anvende bestemmelserne til fremme af de industrielle ejendomsrettigheder

- at undersøge, hvordan SMV'erne bedre kan udnytte rettighederne inden for disse rammer, f.eks. ved nedsættelse af patentgebyrer eller indførelse af skattebegunstigelser for at fremme anvendelsen af licenser.

4.2. Bedre adgang for SMV'er til tvistbilæggelsesprocedurer

SMV'er har ofte begrænsede midler til sagsanlæg, især patentsager. En nærliggende og yderst effektiv løsning ville således være en økonomisk overkommelig, effektiv og pålidelig EU-dækkende integreret patentdomstolsordning.

En anden foreslået løsning er en patentretshjælpsforsikring. I Kommissionens seneste undersøgelse om dette emne⁴⁵ evalueres gennemførligheden af et mindre antal ordninger. Konklusionen heri er, at kun et obligatorisk system vil være økonomisk levedygtigt. I nyere materiale om indførelse af frivillige ordninger bliver der imidlertid sat spørgsmålstejn ved dette resultat. Kommissionen vil derfor følge udviklingen på området.

Alternative tvistbilæggelsesordninger, især mægling, kan supplere retssystemet og være et bæredygtigt alternativ både for SMV'er og større virksomheder, hvis ordningerne er hurtige, pålidelige og omkostningseffektive. I direktiv 2008/52/EF⁴⁶ fastlægges rammerne for mægling i grænseoverskridende tvister. Adgangen til bilæggelse af tvister lettes, idet der fokuseres på centrale aspekter af relationen mellem mægling og civile retssager, og der indføres nyttige instrumenter til fremme af mægling. Kommissionen opfordrer til anvendelse af en høj mæglingsstandard i indenlandske tvister og til anvendelse af den europæiske adfærdskodeks for mæglere⁴⁷ for at forbedre mæglingens kvalitet og konsistens.

I forbindelse med arbejdet med indførelsen af EF-patentet og det integrerede patentdomstolssystem undersøges muligheder for oprettelse af et voldgifts- og

⁴⁴ EUT C 323 af 30.12.2006, s. 1.

⁴⁵ "The possible introduction of an insurance against costs for litigation in patent cases" foretaget af CJA Consultants Ltd: http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/studies/pli_report_en.pdf - en opfølgingsundersøgelse.

⁴⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/52/EF af 21. maj 2008 om visse aspekter af mægling på det civil- og handelsretlige område (EUT L 136 af 25.5.2008, s. 3).

⁴⁷ Jf. http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.htm.

mæglingsscenter på fællesskabsniveau til behandling af patentsager, som ikke drejer sig om patentets gyldighed. Som supplement til alternative tvistbilæggelsesordninger for patenter uden for fællesskabsrammerne vil et sådant center sikre SMV'erne nærhed og bedre adgang til bilæggelse af patenttvister. Centret vil således kunne opstille en fællesskabsliste over mæglere og voldgiftsdommere, som kunne hjælpe parterne med at bilægge deres tvist. Selv om alternativ tvistbilæggelse ikke vil være obligatorisk, vil en dommer fra den integrerede patentdomstolsordning sammen med parterne undersøge mulighederne for at bilægge tvisten via voldgifts- og mæglingsscenteret.

Kommissionen har til hensigt:

- at undersøge, hvordan mægling og voldgift yderligere kan fremmes og gøres lettere som led i arbejdet med oprettelsen af en EU-dækkende patentdomstolsordning.

Medlemsstaterne:

- opfordres til som led i Lissabonstrategien at yde tilstrækkelig støtte til SMV'erne til at gøre deres industrielle ejendomsrettigheder gældende.

4.3. Kvalitetsstøtte til SMV'er ved anvendelsen af industrielle ejendomsrettigheder

Selv om der findes en lang række offentligt finansierede tjenesteydelser i Europa til støtte for SMV'erne, er det relativt få, der kan betragtes som effektive, omend der findes enkelte gode programmer⁴⁸. Industrielle ejendomsrettigheder bør i hele deres levetid sammen med andre intellektuelle aktiver være en integrerende del af virksomhedernes forretningsplan. Kvalitetsstøtten til SMV'erne til anvendelse af de industrielle ejendomsrettigheder tilpasses deres individuelle behov. Dette kræver en særlig kombination af teknisk, juridisk og forretningsmæssig ekspertise. Inden for rammerne af "train-the-trainer"-initiativet⁴⁹ under ip4inno-projektet uddannes specialiserede lærere inden for intellektuelle ejendomsrettigheder til at formidle viden til virksomhedskonsulenter. SMV-støttetjenester kan også bedre udnytte deres egen ekspertise. Nationale patentkontorer og teknologiudviklingskontorer kan gennem samarbejde skabe synergier ved at kombinere deres tekniske/juridiske og forretningsmæssige viden. Formålet med IP-Base-projektet er at fremme udviklingen af nye oplysningskampagner og støttetjenester. Det er baseret på samarbejdet mellem nationale patentkontorer og lokale innovationsorganer, herunder også "Enterprise Europe Network".

Det er i stadig større omfang nødvendigt for europæiske SMV'er at operere på markeder uden for EU for at overleve og udvikle sig. En solid beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er af afgørende betydning for SMV'erne, for at de kan udnytte nye afsætningsmuligheder fuldt ud. Kommissionen vil udbygge hjælpen til virksomheder i tredjelande. Eksempelvis er der i Kina blevet oprettet en helpdesk vedrørende intellektuelle ejendomsrettigheder med henblik på erhvervsorienteret rådgivning om intellektuelle ejendomsrettigheder, herunder håndhævelse heraf. Pilotprojektet vil blive evalueret for at tage stilling til, om denne støtte skal fortsætte på længere sigt, udvides eller tilpasses for at opfylde SMV'ernes behov i de kommende år.

⁴⁸ "Benchmarking National and Regional Support Services for SMEs in the Field of Intellectual and Industrial Property", jf. http://www.proinno-europe.eu/admin/uploaded_documents/Benchmarking-Report-SME.pdf.

⁴⁹ Jf. <http://www.proinno-europe.eu/index.cfm?fuseaction=page.display&topicID=63&parentID=54>.

Kommissionen har til hensigt:

- at evaluere helpdesken vedrørende intellektuelle ejendomsrettigheder i Kina for at kunne tilbyde SMV'er i tredjelande den bedst mulige støtte og vurdere mulighederne for vedvarende og udvidet støtte.

Medlemsstaterne opfordres til:

- at gøre alle virksomheder og forskere samt SMV'er mere bevidste om forvaltningen af intellektuelle aktiver.

5. HÅNDHÆVELSE AF INTELLEKTUELLE EJENDOMSRETTIGHEDER - BEKÆMPELSE AF FORFALSKNING OG PIRATKOPIERING

Beskyttelse af innovationer via intellektuelle ejendomsrettigheder skal ledsages af effektive håndhævelsesmekanismer. Forfalskning og piratkopiering har nået alarmerende højder med alvorlige konsekvenser for innovationen, den økonomiske vækst og jobskabelsen i EU og medfører tillige risici for de europæiske borgeres sundhed og sikkerhed. Den internationale handel med forfalskede og piratkopierede varer blev i 2005 skønsmæssigt anslået til 200 mia. USD på verdensplan⁵⁰. Forfalskning og piratkopiering er et overordentlig stort problem, som antages at vokse i takt med den internationale handel både i absolutte tal og målt i forhold til det globale BNP. Både i og uden for EU er der derfor et akut behov for en forstærket indsats for at beskytte europæiske virksomheder og deres investeringer i innovation.

5.1. Effektiv håndhævelse af rettighederne gennem fællesskabslovgivningen

I det indre marked er håndhævelsesdirektivet⁵¹ hovedhjørnestenen i EU's bidrag til bekæmpelsen af forfalskning og piratkopiering. For at kunne opfylde direktivets formål kræver det korrekt gennemførelse og anvendelse i praksis. Kommissionen bistår med koordineringen af gennemførelsesrapporterne, som medlemsstaterne skal fremsende senest den 29. april 2009.

Når det er relevant, er strafferetlige foranstaltninger også et middel til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Uensartet gennemførelse af strafferetlige procedurer og sanktioner medfører også et uensartet beskyttelsesomfang for rettighedshaverne. Kommissionen mener fortsat, at medlemsstaterne skal indføre effektive strafferetlige foranstaltninger.

Har en domstol fastslået, at intellektuelle ejendomsrettigheder er blevet krænket, bør fuldbyrdelse af retsafgørelsen ikke volde store vanskeligheder for rettighedshaveren. Kommissionen er ved at undersøge, hvordan grænseoverskridende fuldbyrdelse som led i en gennemgang af Bruxelles I-forordningen kan forenkles⁵². En af de muligheder, der overvejes,

⁵⁰ Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD), "The Economic Impact of Counterfeiting and Piracy" 4/6/07 DSTI/IND(2007)9/PART4/REV1.

⁵¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, EUT L 157 af 30.4.2004, s. 16.

⁵² Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1.

er afskaffelse af eksekvaturkravet⁵³ som en forudsætning for fuldbyrdelse af en retsafgørelse fra en anden medlemsstat.

Kommissionen har til hensigt:

- at sikre fuld gennemførelse og effektiv anvendelse af håndhævelsesdirektiv 2004/48/EF

- at undersøge, hvordan grænseoverskridende fuldbyrdelse af retsafgørelser kan forbedres i forbindelse med gennemgangen af Bruxelles I-forordningen.

5.2. Grænseinitiativer

Ved Fællesskabets grænser kan varer, der mistænkes for at krænke intellektuelle ejendomsrettigheder, beslaglægges i henhold til toldlovgivningen⁵⁴. For at denne foranstaltning kan være effektiv, skal indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder samarbejde fuldt ud med toldvæsenet og udveksle data, der kan sætte toldvæsenet i stand til at stoppe mistænkelige leverancer og efterfølgende konfiskere dem. Et sådant samarbejde er en af grundpillerne i handlingsplanen om et toldmæssigt udspil til bekæmpelse af forfalskning og piratkopiering, der blev vedtaget af Kommissionen i oktober 2005⁵⁵ og efterfølgende godkendt af Rådet. Kommissionen fremlægger om kort tid resultaterne af dens gennemførelse og har til hensigt senere at iværksætte en ny toldhandlingsplan med udgangspunkt i den første plans gode resultater. De seneste ændringer til toldkodeksen til forbedring af sikkerhedskontrollen indeholder nye instrumenter til hurtig formidling af oplysninger om højrisikoleverancer. Disse instrumenter bør udnyttes fuldt ud.

Antallet af toldsager om forfalskede og piratkopierede varer steg med over 15 % til over 43 000 i 2007⁵⁶. Håndhævelse af toldreglerne har givet gode resultater, men er tydeligvis kun en del af løsningen. Det er vigtigt, at der i tilknytning hertil indføres foranstaltninger, der skal forhindre handel med og i sidste ende fremstilling af varer, som krænker de intellektuelle ejendomsrettigheder. Endvidere anerkendes det, at det er af stor betydning at udbygge samarbejdet med produktionslandene. Med henblik herpå er der i samarbejde med myndighederne i Kina ved at blive udarbejdet en fælles toldhandlingsplan til bekæmpelse af varemærkeforfalskning og piratkopiering. Denne plan forventes færdig i 2008.

Sideløbende hermed ville EF-enhedspatentet, der yder fuld geografisk beskyttelse, effektivisere bekæmpelsen af forfalskningen og kopieringen af produkter, som europæiske virksomheder har fået patent på. Dette ville bidrage til at forhindre indførelsen af forfalskede varer i det indre marked og gøre det lettere for toldmyndighederne at beslaglægge varerne ved

⁵³ Foreligger der et eksekvaturkrav, er en retsafgørelse afsagt i en medlemsstat og eksigibel i denne medlemsstat også eksigibel i en anden medlemsstat, hvis retsafgørelsen er blevet erklæret for eksigibel i den pågældende medlemsstat.

⁵⁴ Rådets forordning (EF) nr. 1383/2003 af 22. juli 2003 om toldmyndighedernes indgriben over for varer, der mistænkes for at krænke visse intellektuelle ejendomsrettigheder, og om de foranstaltninger, som skal træffes over for varer, der krænker sådanne rettigheder, EUT L 328 af 30.10.2004, s. 16.

⁵⁵ Et toldmæssigt udspil mod den seneste udvikling inden for varemærkeforfalskning og piratkopiering, KOM(2005) 479 endelig.

⁵⁶ Jf. http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics2007.pdf.

alle EU's ydre grænser og fjerne dem fra markedet, uanset hvor de befinder sig i distributionskanalerne.

Kommissionen har til hensigt:

- at medvirke til, at rettighedshaverne og toldmyndighederne fuldt ud udnytter informationsudvekslingsinstrumenter til at stoppe højrisikoleverancer af forfalskede varer
- at udarbejde en ny handlingsplan om toldmæssigt udspil til bekæmpelse af forfalskning og piratkopiering
- sammen med de kinesiske toldmyndigheder at udarbejde en fælles handlingsplan mod forfalskning og piratkopiering i løbet af 2008.

5.3. Supplerende ikke-lovmæssige foranstaltninger

En effektiv håndhævelse af reglerne kræver bedre netværk mellem Kommissionen og medlemsstaterne, mellem de forskellige nationale myndigheder i medlemsstaterne og mellem den offentlige og private sektor. Det er også nødvendigt at forbedre oplysningen om forfalskningens og piratkopieringens skadevirkninger. Forbrugerne forbinder undertiden forfalskede varer med billigt tøj og luksusprodukter, men ved ikke noget om sundheds- og sikkerhedsrisiciene ved forfalskede lægemidler, midler til personlig pleje, elektroniske komponenter og komponenter til motorkøretøjer. Der er desuden begrænset kendskab til forbindelsen mellem forfalskede varer og skatteunddragelse, hvidvaskning af penge, narkotikakarteller, paramilitære grupper, organiseret kriminalitet og børnearbejde. Ideen om at bruge uddannelse og oplysning om betydningen af ophavsret for udbuddet af indhold som et redskab i kampen mod piratkopiering støttes bredt⁵⁷. En offentlig nultolerance over for krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder ville være med til at forbedre håndhævelsen af reglerne og dermed være til fordel for rettighedshaverne, herunder SMV'erne⁵⁸.

For at forbedre informationsnetværkene vil Kommissionen samarbejde med medlemsstaterne og undersøge, hvordan indsamling og dokumentation af oplysninger om ulovlige aktiviteter kan blive effektive. Inden for de enkelte medlemsstater er det muligt via udvekslingen af bedste praksis at forbedre koordineringen mellem hovedaktører som toldmyndigheder, politi, myndigheder med ansvar for overholdelsen af handelsstandarder, anklagemyndigheder, myndigheder med ansvar for overholdelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og domstole. Mellem medlemsstater kan der oprettes et effektivt netværk for grænseoverskridende administrativt samarbejde for at fremme hurtig udveksling af oplysninger. Netværket vil kunne baseres på eksisterende systemer som informationssystemet for det indre marked⁵⁹, som vil kunne anvendes til formidling af oplysninger om forfalskede varer.

Et bedre samarbejde mellem den offentlige og private sektor kan også forbedre håndhævelsen. Kommissionen vil undersøge mulighederne for, at der på EU-plan kan formidles en interindustriell aftale med henblik på at slå hårdt ned på storstilet ulovlig downloading af

⁵⁷ Kreativt online-indhold på det indre marked, KOM(2007) 836 endelig.

⁵⁸ Jf. undersøgelsen Effects of counterfeiting on EU SMEs and a review of various public and private IPR enforcement initiatives and resources: http://www.ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/industry/doc/Counterfeiting_Main%20Report_Final.pdf.

⁵⁹ Jf. <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5378/5637>.

ophavsretligt beskyttet materiale, uden at det går ud over balancen mellem beskyttelsen af personlige data og de virkninger, fildelingsnetsteder har for den kreative industri. En aftale mellem aktørerne på EU-plan ville også være et skridt i den rigtige retning for at stoppe internetsalget af forfalskede produkter.

Kommissionen har til hensigt:

- at undersøge, i hvilket omfang yderligere informationsinitiativer både på EU-plan og i medlemsstaterne vil kunne ændre offentlighedens opfattelse af forfalskninger og piratkopier*
- at undersøge, hvordan tilvejebringelsen af oplysninger kan forbedres, således at der foreligger et omfattende dokumentationsgrundlag for mere målrettede initiativer til håndhævelse af reglerne*
- at bestræbe sig på at forbedre samarbejdet mellem alle aktører i bekæmpelsen af forfalskning og piratkopiering i medlemsstaterne for at forbedre effektiviteten af de nationale initiativer*
- at undersøge mulighederne for at etablere et effektivt netværk for det administrative samarbejde mellem medlemsstaterne for at åbne op for initiativer på EU-plan*
- at bidrage til at fremme aftaler mellem den offentlige og private sektor til bekæmpelse af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder*
- at forsøge at formidle en interindustriel aftale på EU-niveau om at begrænse internethandlen med piratkopierede og forfalskede varer.*

Medlemsstaterne opfordres til inden for rammerne af Lissabonstrategien at sikre, at de håndhævende myndigheder råder over tilstrækkelige oplysninger og ressourcer til at samarbejde konstruktivt med rettighedshaverne i bekæmpelsen af krænkelse af de intellektuelle rettigheder.

6. DEN INTERNATIONALE DIMENSION

6.1. Reform af varemærkelovgivningen

WIPO's Singapore-traktat om varemærkeret⁶⁰ fra 2006 bygger på traktaten om varemærkeret fra 1994 og har til formål at skabe moderne og dynamiske internationale rammer for harmoniseringen af de administrative procedurer for varemærkere registrering. Traktaten tager højde for udviklingen i kommunikationsteknologien, indeholder bestemmelser om afhjælpningsforanstaltninger i forbindelse med tidsfrister og anerkender eksplicit ikke-traditionelle synlige og ikkesynlige varemærker som lyd og smag. Der er også særordninger for udviklingslandene, således at de kan få teknisk bistand til at få fuld udnyttelse af traktatens bestemmelser. Den europæiske industri kan kun drage nytte af traktaten, hvis EU-medlemsstaterne og Fællesskabet ratificerer eller tiltræder den.

⁶⁰ Jf. <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/singapore/>.

Kommissionen vil træffe forberedelser til Fællesskabets tiltrædelse af Singapore-traktaten om varemærkeret og opfordrer medlemsstaterne til at ratificere traktaten.

6.2. Patentretsreformer

En harmonisering af patentlovgivningen vil kunne gøre det lettere for Europas virksomheder at tage patent på deres opfindelser uden for EU. Siden 1970 har traktaten om patentsamarbejde⁶¹ banet vej for global patentbeskyttelse ved indgivelse af én enkelt international ansøgning. Traktaten om patentretten fra 2000⁶² har i stor udstrækning harmoniseret bestemmelserne om patentformaliteter, mens der ikke er sket store fremskridt i bestræbelserne på at nå til enighed om en traktat om materiel patentret. Udviklingslandene har påpeget, at et patentsystem i tilstrækkeligt omfang bør tilgodese deres interesser. Der er dog også væsentlige forskelle mellem de industrialiserede landes patentsystemer. I USA tildeles patentet den første, der gør en opfindelse, mens det i Europa er den første, der indgiver patentansøgningen, som får tildelt patentet. Af andre forskelle kan nævnes nyhedsskåneperioden, der går forud for indleveringen af en ansøgning i USA, hvor offentliggørelse af patentrettigheder kan ske uden at få indflydelse på efterfølgende patentansøgninger. Ej heller er der nogen forpligtelse til at offentliggøre alle ikkefærdigbehandlede ansøgninger i USA 18 måneder efter ansøgningsdagen eller prioritetsdagen. I Det Transatlantiske Økonomiske Råd vil Kommissionen sammen med EU-medlemsstaterne arbejde hen imod en harmonisering inden for international patentret.

Harmonisering af den materielle patentret ville forenkle behandlingen af patentansøgninger, forenkle arbejdsdelingen mellem patentkontorerne og kunne i sidste ende føre til gensidig anerkendelse af de tildelte patenter. Europa har ansvaret for, at der i de multilaterale rammer også indgår patenterbarhedskriterier af høj kvalitet.

Kommissionen vil sammen med EU-medlemsstaterne arbejde hen imod en harmonisering af den internationale patentret i forhandlingerne om en traktat om materiel patentret og i Det Transatlantiske Økonomiske Råd.

6.3. Håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder i tredjelande

Blandt virksomhederne i EU er der voksende bekymring for den tiltagende ulovlige anvendelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Som opfølgning på strategien for håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder i tredjelande i 2004⁶³ understregede Kommissionen nødvendigheden af at intensivere håndhævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder og styrke samarbejdet med en række problemlande⁶⁴, som er fastlagt på grundlag af en separat undersøgelse⁶⁵, der vil blive opdateret regelmæssigt. De foranstaltninger, som gennemføres sammen med problemlandene, omfatter styrkelse af samarbejdet med lande med samme holdning, etablering af dialoger om intellektuelle ejendomsrettigheder, overførsel af midlerne bestemt for teknisk bistand til håndhævelse af de intellektuelle ejendomsrettigheder og udbredelse af kendskabet til intellektuelle ejendomsrettigheder blandt de EU-virksomheder, som opererer i disse lande. I alle bilaterale

⁶¹ Jf. <http://www.wipo.int/treaties/en/registration/pct/>.

⁶² Jf. <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/plt/index.html>.

⁶³ EUT C 129 af 26.5.2005, s. 3.

⁶⁴ Det globale Europa - I konkurrencen på verdensmarkedet - Et bidrag til EU's strategi for vækst og beskæftigelse, KOM(2006) 567 endelig.

⁶⁵ http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/intell_property/survey2006_en.htm.

handelsaftaler, der forhandles om, indgår særlige kapitler om intellektuelle ejendomsrettigheder. Disse skulle via tilnærmelse af lovgivningerne sikre effektiv beskyttelse og håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og yderligere klarlægge de internationale forpligtelser.

På multilateralt plan er der indledt nye håndhævelsesinitiativer i forskellige fora som WTO's TRIPS-Råd, G8 (Heiligendammprocessen), OECD og WIPO. For at styrke de internationale rammer for intellektuelle ejendomsrettigheder er der for nylig fremsat et forslag til en handelsaftale om bekæmpelse af forfalskning (ACTA). Målet for det fælles amerikansk-japanske initiativ er en international aftale til bekæmpelse af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Aftalen koncentrerer sig om tre centrale områder: internationalt samarbejde, primært mellem toldmyndighederne og andre håndhævede myndigheder, styrkelse af rammerne for håndhævelsen gennem bedre ekspertise samt de retlige rammer. I betragtning af potentialet i en samordnet indsats arbejder Kommissionen på grundlag af et forhandlingsmandat på at sikre en formel aftale.

Kommissionen har til hensigt:

- at gennemføre regelmæssige undersøgelser af håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder uden for EU
- at tilstræbe en effektiv beskyttelse og håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder i bilaterale handelsaftaler
- at intensivere initiativerne og samarbejdet vedrørende håndhævelse af de intellektuelle ejendomsrettigheder i tredjelande via dialoger om retsregler, især i de lande, hvor omfanget af forfalskning og piratkopiering er betydeligt
- at arbejde hen imod en multilateral handelsaftale til bekæmpelse af forfalskning.

6.4. Udviklingsspørgsmål

I de senere år har der i internationale diskussioner været fokus på industriel ejendomsret i udviklingslandene og på spørgsmålet om, hvordan de kan medvirke til at fremme den sociale, miljømæssige, økonomiske og kulturelle udvikling. WIPO's stående udvalg for udvikling og intellektuel ejendomsret, der blev nedsat i 2007, vil kunne fungere som en vigtig platform i disse diskussioner. Et andet eksempel er WHO's mellemstatslige ad hoc-arbejdsgruppe (IGWG) for folkesundhed, innovation og intellektuel ejendomsret, som netop har udarbejdet en global strategi⁶⁶ med det formål at forbedre adgangen til medicin og løse de voksende problemer omkring oversete sygdomme, særligt i udviklingslandene. EU spiller fortsat en central rolle i initiativerne om industrielle ejendomsrettigheder til fordel for udviklingslandene og de mindst udviklede lande.

Som led i De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer er der i Balikøreplanen fra 2007⁶⁷ skabt sammenhæng mellem politikker for intellektuel ejendomsret og egnede betingelser for teknologioverførsel. EU er parat til at deltage i drøftelser, når eventuelle negative virkninger kan hæmme udviklingslandenes bestræbelser på at bekæmpe klimaændringer.

⁶⁶ Jf. <http://www.who.int/phi/documents/POAWhitePaper.pdf>.

⁶⁷ Jf. http://unfccc.int/meetings/cop_13/items/4049.php.

I 2004 forelagde Det Europæiske Fællesskab et forslag for WIPO's Mellemstatslige Komité for Intellectuel Ejendomsret og Genressourcer, Traditionel Viden og Folklore om indførelse af et obligatorisk krav om, at en patentansøger angiver kilden/oprindelsen til en genressource og tilhørende traditionel viden, der anvendes i patentansøgningen⁶⁸. Dette krav kunne være en hjælp for den oprindelige befolkning, hvorfra disse genressourcer og den traditionelle viden stammer, til at kontrollere, at reglerne om adgang til og deling af fordele (ABS) er overholdt med henblik på at dele fordelene ved den erhvervsmæssige udnyttelse af patenter og også bistå patentkontorerne med at undersøge opfindelsens nyhedsværdi. Derfor støtter Kommissionen fortsat bestræbelserne på at få vedtaget forslaget og konstaterer, at patentlovgivningen i nogle medlemsstater indeholder bestemmelser om, at biologisk materiales geografiske oprindelse skal angives i patentansøgninger.

Efter Doha-erklæringen, som blev vedtaget af WTO i 2001⁶⁹, og de efterfølgende beslutninger⁷⁰ om at ændre TRIPS-aftalen vedtog EU i maj 2006 forordningen om tvangslicens til udnyttelse af patenter vedrørende fremstilling af farmaceutiske produkter med henblik på eksport til lande med folkesundhedsproblemer⁷¹. EU's ratificering af protokollen fra 2005 om ændring af TRIPS-aftalen er en vigtig indikator for dets indsats på dette område.

Kommissionen vil deltage aktivt i internationale diskussioner, som har til formål at bistå udviklingslandene med at udnytte potentialet i deres industrielle ejendomsrettigheder.

7. KONKLUSIONER

Det er nødvendigt med en integreret indsats for at afhjælpe manglerne i det nuværende system for industrielle ejendomsrettigheder for at udnytte Europas innovationspotentiale og konkurrenceevne bedst muligt. På patentområdet ville EF-patentet alene være en vigtig faktor ved afhjælpningen af de vanskeligheder, såsom omkostninger og komplicerede regler, som opfindere og virksomheder i Europa støder på, når opfindelserne skal beskyttes. Endvidere ville en EU-dækkende domstolsordning i stor udstrækning kunne forbedre adgangen til bilæggelse af tvister og retssikkerheden for rettighedshavere og for tredjeparter. Det er derfor af største betydning, at disse mål nås hurtigst muligt.

Når de fremsatte lovgivningsforslag er blevet vedtaget, vil beskyttelsesordninger for de vigtigste industrielle ejendomsrettigheder være på plads på EU-niveau. Det vil dog være nødvendigt at evaluere dele af systemerne efter nogen tid for at sikre optimal effektivitet. Desuden skal der gennemføres foranstaltninger som supplement til de retlige rammer for at sikre solide retskraftige rettigheder for europæiske virksomheder i alle brancher og i alle størrelser såvel som for opfindere og forskningsinstitutioner, for at de muligheder, som følger af den globale videnbaserede økonomi, udnyttes fuldt ud.

Denne meddelelse indeholder hovedsagelig foranstaltninger på fællesskabsplan. Det er dog også hensigten, at den skal give inspiration til yderligere dialoger og foranstaltninger i

⁶⁸ Jf. http://www.wipo.int/tk/en/genetic/proposals/european_community.pdf.

⁶⁹ Jf. http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/mindecl_trips_e.htm.

⁷⁰ Jf. http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/implem_para6_e.htm og http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/wtl641_e.htm.

⁷¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 816/2006 af 17. maj 2006 om tvangslicens til udnyttelse af patenter vedrørende fremstilling af farmaceutiske produkter med henblik på eksport til lande med folkesundhedsproblemer, EUT L 157 af 9.6.2006, s. 1.

medlemsstaterne og blandt aktørerne i samfundet. Her spiller medlemsstaterne en rolle, når de skal fastlægge strategier inden for deres kompetenceområde. Endvidere skal opfinderne, forskningsinstitutionerne og SMV'erne øge deres bevidsthed om potentialet i de industrielle ejendomsrettigheder for at kunne træffe velbegrundede valg. Når virksomhederne udnytter deres formelle industrielle ejendomsrettigheder, bør de generelt integrere dem i en overordnet forretningsstrategi. Ansvar for, at de industrielle ejendomsrettigheders fulde potentiale udnyttes fuldt ud til fordel for Europas økonomi, er der derfor flere, der deler.